

REDACTIONEEL GEDEELTE

ONDERWIJSPROBLEMEN

II.

616.314 07.

Wil men de mogelijkheden van een Nederlandsche tandheelkundige opleiding *objectief* bezien, dan zal men zich moeten dwingen, voor een oogenblik het historisch gegroeide, geheel buiten beschouwing te laten en het wil ons voorkomen, dat dit bij vroegere gelegenheden wellicht niet of althans te weinig is geschied.

Immers eerst dan kan men komen tot het vaststellen van wat zonder eenigen twijfel nuttig en noodig is en eerst daarna komt aan de orde wat daarvan te bereiken zal zijn, hetgeen ons juister lijkt dan de omgekeerde weg.

Maar ook wanneer men als uitgangspunt zou nemen, het nieuwe Utrechtsche instituut, komt men tot conclusies, die voor de noodzaak van wijziging van het bestaande systeem pleiten en daarom willen we hierop in eerste instantie den nadruk leggen alvorens aandacht te wijden aan een zuiver objectieve beschouwing.

In 1905 deelde de toenmalige lector-directeur *Dr. Dentz*, op zijn eerste college in het nieuwe werkjaar mede, dat er nu toch eindelijk een nieuw instituut zou komen en in 1910 werd werkelijk „Payenborch” in gebruik genomen, dat inderdaad een geweldige verbetering was, boven het oude gebouw in de Wittevrouwenstraat.

Onmiddellijk bleek echter dat dit nieuwe gebouw alweer te klein was, en derhalve begon tegelijkertijd een lijdensge-

schiedenis, die tot 1929 heeft geduurd en die een ieder nog versch in het geheugen ligt.

In September 1929 wordt een gebouw betrokken, dat aan de eischen des tijds voldoet, maar ziet, l'histoire se répète, het blijkt, dat het eigenlijk alwéér te klein is!

En ofschoon het ons niet duidelijk is, waar op den duur deze voortdurende stroom van jonge tandartsen een werkkring zal moeten vinden, doet dit niets af aan het feit, dat er geen vermindering is opgetreden en dat er geen enkele grond is om aan te nemen, dat in afzienbaren tijd dezen studenten-aanwas zal ophouden.

Nu is het ongetwijfeld mogelijk, om, gegeven de bouw en de beschikbare ruimte van het nieuwe instituut, dit dermate te vergrooten, dat aan deze moeilijkheid het hoofd te bieden is. De vraag is echter of hiermede de belangen van het onderwijs gediend zouden zijn en die vraag moet zonder eenigen twijfel *ontkennend* worden beantwoord!

Men is het internationaal vrijwel eens over het feit, dat een tandheelkundig onderwijs-instituut niet meer dan drie á vierhonderd studenten mag bevatten, wil dat onderwijs niet in de verdrukking raken en zelfs iedere buitenstaander, die zich de moeite geeft zich hier even in te denken, zal dit direct beamen.

De docenten in de verschillende leervakken hebben, zelfs bij dit aantal, reeds moeite een ieder te geven wat hem toekomt en een vermeerdering van de staf van assistenten of demonstratoren kan daarin geen redding brengen, omdat de leiding der verschillende afdelingen toch zeker in één hand zal moeten blijven.

Daaruit volgt dus, dat het nieuwe Utrechtsche onderwijsgebouw wel vergroot zou kunnen worden, maar dat dit allerm minst gewenscht moet worden geacht, wijl daardoor het onderwijs noodwendig slechter zou moeten worden, terwijl van de docenten meer zou worden gevorderd, dan zij met mogelijkheid zouden kunnen geven.

Er is ook nog een practische overweging, die vergrooting

vrijwel uitsluit. Bij den ouden toestand van gebrek aan plaatsruimte, was er ook gebrek aan werkgelegenheid voor de op patiënten werkende studenten, die daardoor dus slechts een gedeelte van den daarvoor beschikbaren tijd, patiënten konden behandelen.

Vanaf het oogenblik, dat dit bezwaar is opgeheven, zal het de logische taak van het onderwijs moeten zijn, het aantal patiënten, dat de student in de laatste jaren van zijn studie ter behandeling krijgt, zoo groot mogelijk te doen zijn, ten einde zijn bedrevenheid zoo hoog mogelijk te kunnen opvoeren.

Dat dit patiëntental voor een te groot aantal studenten op den duur in Utrecht gevonden zal kunnen worden, mag met reden worden betwijfeld. De steeds vermeerderde uitbreiding van hulp in de ziekenfondsen, ook in de plaatsen rondom Utrecht, de verbeterde mondhygiëne, de gevolgen der schooltandverzorging en de veranderde mentaliteit der klasse waaruit deze patiënten worden gerecruteerd, zijn factoren, die het uitermate twijfelachtig maken dat men daar bij voortduring voldoende materiaal zal kunnen vinden.

Zoodat, afgescheiden van andere overwegingen, alleen reeds op bovengenoemde gronden het ons inziens duidelijk is, dat men aan een tweede tandheelkundige opleiding aan een andere universiteit in de naaste toekomst niet zal kunnen ontkomen.

Vraagt men zich dan af, welke Universiteit hiervoor het meeste in aanmerking komt, dan ligt het antwoord voor de hand.

Voor Leiden en Groningen gelden de bezwaren van onvoldoende patiëntenmateriaal nog meer dan voor Utrecht, bovendien zou het ondoenlijk zijn in die steden een staf van voor hun taak berekende docenten en assistenten te verkrijgen.

Blijft dus als eenige mogelijkheid over, de gemeentelijke Universiteit van Amsterdam, waar ongetwijfeld de factoren voor een goede tandheelkundige opleiding zoo gunstig mogelijk zijn.

Dat een dergelijke opleiding een Amsterdamsch belang is, behoeft ternauwernood nog nader betoog. In de eerste plaats is het beschamend voor een Akademie van de belangrijkheid van onze hoofdstad, dat daar niet reeds sinds meerdere jaren ook de tandheelkunde behoorlijk is vertegenwoordigd. Vergelijkt men deze toestand met die in het buitenland, dan blijkt dat dit vrijwel overal het geval is en zou men de medische faculteiten dier Universiteiten vragen of men de tandheelkunde nog zou willen en kunnen missen, dan zal zonder twijfel het antwoord ontkennend luiden.

Niet alleen dus om de opleiding als zoodanig, maar tevens uit een oogpunt van wetenschap is de opname van de tandheelkunde gewenscht, waarbij dan komt, dat een goed geoutilleerde tandheekundige kliniek een zegen zal zijn voor de talrijke onvermogene bevolking, terwijl ten slotte de stimulans die van een dergelijke kliniek in wetenschappelijk en practisch opzicht zal uitgaan, bij uitstek gunstig zal werken op het toekomstig peil der beoefenaren van de tandheelkunde.

Wij vertrouwen dan ook, dat men in Amsterdam zal inzien, niet alleen dat er in de toekomst een dergelijke opleiding zal moeten komen, maar ook dat deze thans reeds in alle opzichten gewenscht is, en zooals wij hierboven reeds hebben aangetoond, heeft het Rijk er alle belang bij om deze pogingen te steunen.

Immers zal een tweede onderwijsgelegenheid te Amsterdam, een Utrechtsche overbevolking voorkomen en zelfs onmiddellijk een ontlasting van die Universiteit meebrengen, die het Utrechtsche onderwijs ten goede zal komen en vermoedelijk de betrokken autoriteiten een zucht van verlichting zal doen slaken!

Of de Amsterdamsche medische faculteit, ondanks al deze argumenten, nu op deze nieuwe loot zoo bijzonder gesteld zal zijn, mag worden betwijfeld.

Zij zal — vreezen wij — beducht zijn voor de vele rompslomp, die dit alles zal meebrengen en wanneer zij haar licht gaat opsteken bij de zusterfaculteit te Utrecht, dan zal zij on-

getwijfeld vernemen dat de daar opgedane ervaring van een halve eeuw inderdaad heeft aangetoond dat de beslommeringen vele zijn geweest.

Daarom kan er niet genoeg nadruk worden gelegd op het feit, dat de oorzaak van dit alles gelegen is, in de foutieve opzet, die zich bij voortduring heeft gewroken en zich nog wreekt, omdat het Utrechtsche systeem geen vleesch en geen visch was, of duidelijker gezegd, geen medicijnen en geen tandheelkunde.

Men heeft van meet af aan de tandheelkunde gekoppeld aan de medische faculteit, hetgeen historisch volkomen in de rede lag, omdat de Artsenwet van 1865 de uitoefening der tandheelkunde uitsluitend aan artsen toestond en men in 1876 daar alleen van is afgeweken omdat er gebrek aan deskundige hulp ontstond. Van Universitair onderwijs was echter nog geen sprake en de in 1877 benoemde lector gaf onderwijs aan aanstaande geneeskundigen!

Zoodoende is het niet te verwonderen, dat bij de geleidelijke wijzigingen, het onderwijs bleef onder auspiciën der medische faculteit, hetgeen tot moeilijkheden moest leiden vanaf het oogenblik, dat dit de kinderschoenen had uitgetrokken en de faculteit een verantwoordelijkheid moest blijven dragen over een gebied, dat zij niet langer beheerschte, noch kon overzien.

Wil men aan deze moeilijkheden, die een volledige oplossing van onderwijs en opleiding in den weg staan, een einde maken, dan is de eenige oplossing, om met deze halfslachtigheid te breken en de volledige verantwoordelijkheid te leggen in de handen òf van de medici, òf van de tandartsen.

Op welke wijze dit langs eenvoudigen weg geschieden kan, hopen wij een volgend maal uiteen te zetten.

N.